
Legeforeningen inviterer til frokostseminar om lovendringer for tilsyn med helse- og omsorgstjenesten

AKTUELT I FORENINGEN

STINE K. TØNSAKER

skt@legeforeningen.no

Avdeling for jus og arbeidsliv

1. juli 2022 trådte viktige endringer i helselovgivningen i kraft. Formålet er å bidra til et mer effektivt og formålstjenlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten.

MER FORMÅLSTJENELIG HELSETILSYN: Legeforeningen har jobbet for og støttet lovendringene, men fremhever at praktiseringen og gjennomføringen vil være avgjørende for effekten. Illustrasjonsfoto: Colourbox

Legeforeningen har jobbet for og støttet lovendringene, men fremhever at praktiseringen og gjennomføringen vil være avgjørende for effekten.

Prioritert arbeid

Helsetilsynet og deres praksis er viktig for helsetjenesten, og en viktig og prioritert oppgave for Legeforeningen. Vi følger arbeidet og utviklingen tett, både gjennom rådgivning og bistand i enkeltsaker, politisk påvirkningsarbeid og i møter med myndighetene på ulike nivåer.

Legene, virksomhetene og kulturen i helsevesenet påvirkes direkte av tilsynssystemet. Hvordan tilsynsmyndighetene arbeider er sentralt for tilsynets legitimitet og samfunnets tillit, som igjen er avgjørende for at de skal kunne arbeide i tråd med sin formålsbeskrivelse. Tilsynssystemet må understøtte de mål som er satt for helsetjenesten; tillit, kvalitet og pasientsikkerhet.

De viktigste lovendringene

Statsforvalteren får større frihet til å vurdere hvordan klager skal følges opp

Tilsyn er ressurskrevende og belastende for de involverte. En for lav terskel for å opprette sak kan svekke tilliten til tilsynet, og ta ressurser fra saker hvor det er formålstjenlig å følge opp med tilsyn. Endringen vil gi tilsynsmyndighetene større mulighet til å prioritere og bruke ressursene der de har effekt, og forhåpentligvis redusere saksbehandlingstiden. Det vil imidlertid føre til at flere henvendelser må håndteres av virksomhetene.

Plikten for virksomheter til å besvare og følge opp henvendelser fra pasienter og pårørende fremheves – og pasienten får rett til å få svar

Det viktigste arbeidet med pasientsikkerhet må skje i helsetjenesten. Systematisk kvalitets- og pasientsikkerhetsarbeid må prioriteres i en hektisk hverdag, og det må tilrettelegges for åpenhet, læring og kommunikasjon. Avgjørende for læring og for kvalitetssikring er åpenhet om risiko og feil, og at det er en tett og god dialog mellom pasient og helsepersonell, også om feil.

Reaksjonsformen «advarsel» erstattes med «faglig pålegg»

«Faglig pålegg» innebærer at helsepersonell kan pålegges å motta veiledning eller gjennomføre andre kompetansehevende tiltak. Arbeidsgiver, og kommunen for fastleger, vil kunne pålegges å legge til rette for og å følge opp påleggene. Både Statens helsetilsyn og statsforvalteren vil ha myndighet til å ilegge faglig pålegg med Statens helsepersonellnemnd som klageinstans.

Begrenset suspensjon

Suspensjon vil kunne begrenses til å kun gjelde enkelte arbeidsoppgaver, fremfor å suspendere all rett til yrkesutøvelse.

Suspensjon ved brudd på opplysningsplikten

Dersom helsepersonell etter pålegg ikke svarer tilsynsmyndighetene, vil autorisasjonen kunne suspenderes til opplysningene overleveres.

Veien videre

Endringene innebærer en ansvarliggjøring av virksomhetene, arbeidsgiver og det enkelte helsepersonell, og gir tilsynsmyndighetene større rom for prioritering og fokus på målrettede reaksjoner og tiltak.

Legeforeningen støtter forslagene og intensjonen, men er bekymret for at de administrative og økonomiske konsekvensene for tjenesten er undervurderte, samt konsekvensene for selvstendig næringsdrivende. Denne gruppen er ekstra utsatt for klagesaker og reaksjoner, og særlig fastlegene kan i økende grad oppleve at valg som gjøres om utredning og behandling utfordres av frykten for klager og tilsynssaker.

Kapasiteten i helsetjenesten er presset, og mange opplever at kunnskapsutvikling, læring og oppfølging av uheldige hendelser er underordnet fokuset på drift. Det er helt avgjørende at arbeid med kvalitet og pasientsikkerhet, læring og kompetanse blir prioritert, og det er positivt at dette ansvaret fremheves. I en hektisk hverdag hvor det er stort fokus på økonomi og fristbrudd, er vi imidlertid bekymret for om det er gjennomførbart i praksis.

Det blir avgjørende at tilsynet samarbeider og har tett dialog med fagmiljøene, både på overordnet nivå, og i de enkelte sakene.

Publisert: 16. august 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.11.13

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. februar 2026.